

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 16/2000 rd

Statsrådets skrivelse med anledning av ett förslag till rådets förordning (gemenskapspatent)

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagens talman sände den 7 november 2000 statsrådets skrivelse med anledning av kommissionens förslag till förordning om gemenskapspatent (U 54/2000 rd) till stora utskottet för behandling och bestämde samtidigt att ekonomiutskottet skall lämna utlåtande i saken till stora utskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsrådet Tuomas Aho och äldre regeringssekreterare Sami Sunila, handels- och industriministeriet

- linjedirektör Pekka Launis, patent- och registerstyrelsen
- juridiska ombudsmannen Ella Mikkola, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT
- direktör Rauno Vanhanen, Företagarna i Finland
- advokat Eva Nordman, Advokatbyrå Roschier - Holmberg & Waselius Ab
- VP, Intellectual Property Rights Esko Friman, Nokia Abp
- patentombudsman Juha Kaukonen, Kolster Oy Ab.

STATSRÅDETS SKRIVELSE

Förslaget

Syftet med förslaget till förordning är att skapa ett nytt parallellt system för skyddande av uppfinningar. Gemenskapspatentet är därmed ett alternativ till nationellt patent eller det europeiska patent som Europeiska patentverket beviljar. Patentsökanden skall besluta vilket alternativ som ur hans eller hennes synvinkel är det ändamålsenligaste. Gemenskapspatentet skiljer sig från det europeiska patentet i synnerhet i det att det alltid täcker hela gemenskapens område, medan europeiskt patent kan träda i kraft i de medlemsländer man önskar och dessutom i Schweiz, Cy-

pern, Monaco, Liechtenstein och från början av november 2000 också i Turkiet. Nationellt patent gäller endast inom den stats område som har beviljat patentet.

Enligt förslaget kan samma persons uppfinning inte samtidigt skyddas med gemenskapspatent och antingen europeiskt eller nationellt patent. Ett nationellt patent som gäller samma uppfinning föreslås förfalla, om samma rättsinnehavare beviljas gemenskapspatent på uppfinningen. Eftersom europeiskt patent till slutresultatet är ett nationellt patent, betyder denna regel i förordningen samtidigt att också ett europeiskt pa-

tent förfaller, när samma rättsinnehavare beviljas gemenskapspatent på samma uppfinning.

Till följd av sambandet mellan Europeiska patentverket och gemenskapspatentet skall Europeiska gemenskapen ansluta sig till Europeiska patentkonventionen. De ändringar som skall göras i patentkonventionen blir i detta fall förpliktande för gemenskapen. Gemenskapen blir i fortsättningen tvungen att se till att dessa ändringar inte äventyrar gemenskapens intressen.

Statsrådets ståndpunkt

Enligt statsrådet är de mål (kostnadseffektivitet, enhetlighet och territoriell omfattning) som ligger bakom förslaget till förordning om gemenskapspatent motiverade. Statsrådet understöder att ett system med gemenskapspatent, som omfattar hela gemenskapen och är enhetligt till sina rättsliga verkningar, skapas.

Förslaget till förordning uppfyller dock inte i sig de förväntningar som ställs på ett sådant system. Statsrådet anser att det i den fortsatta beredningen av förslaget till förordning bör fästas uppmärksamhet i synnerhet vid rättsskydds- och kostnadssynpunkter i fråga om domstolssystemet och vid de teknologipolitiska verkningarna av det arrangemang som gäller språken. Detta för att det på alla sätt skall kunna säkerställas att det nationella innovationssystemet fungerar väl.

Statsrådet anser dessutom att de nationella patentmyndigheterna har så viktiga uppgifter både i det innovationssystem som omfattar Europa och de enskilda nationerna att uppmärksamhet också bör fästas vid deras verksamhetsmöjligheter och verksamhetens ekonomiska förutsättningar i det system som gäller gemenskapspatent. Patentmyndigheternas kunnande och know-how inom patentområdet bör i mån av möjlighet bibehållas genom att t.ex. samarbetet dem emellan utvecklas.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Genom gemenskapspatentet skapas ett parallellt system till nationellt patent och det europeiska patentet. Ett gemenskapspatent som har samma verkan på hela gemenskapens territorium gör ansökningsprocessen enklare och minskar kostnaderna. Det nuvarande europeiska patentsystemet är onödigt komplicerat och långsamt. Patentverkets arbetsuppgifter har hopats kraftigt och det räcker länge att få ett patent. Det är dessutom dyrt att erhålla ett patent som har samma verkan på hela gemenskapens territorium. Patentskyddets höga pris är delvis ett hinder för uppfinnaren och speciellt för små företag som vill etablera sig på marknaden. Ett enhetligt gemenskapspatent gynnar europeiska uppfinnare och företag. Å andra sidan medför ett enhetligt patent inom hela gemenskapens område också att flera patentansökningar lämnas in från länder som ligger utanför Europa. Utskottet omfattar statsrådets ståndpunkt och ställer sig bakom förslaget att skapa ett system med gemenskapspa-

tent, som omfattar hela gemenskapen och är enhetligt till sina rättsliga verkningar. Förslaget till förordning är likväl problematiskt i många avseenden.

Språkfrågan

Priset på ensamrätt till en uppfinning är att uppgifter om patentet görs tillgängliga för alla. I dagens läge kan de som är intresserade följa med vad konkurrenterna gör utifrån offentliggjorda patentansökningar. Enligt förslaget till förordning är ett gemenskapspatent som beviljats och offentliggjorts på ett av Europeiska patentverkets officiella arbetsspråk, med patentkraven översatta till verkets två övriga arbetsspråk, gällande utan andra översättningar. Förslaget om tre språk innebär att gemenskapens officiella språk inte behandlas jämlikt. Det är ett faktum att översättningarna utgör en stor del av kostnaderna för företag som anhåller om patent. Å andra sidan strider en begränsning av språken till

tre mot EU:s grundprincip om jämställdheten mellan de officiella språken. Det är möjligt att den som ansöker om patent inte kan göra sin ansökan eller få besluten på sitt eget språk.

Det är främst företagen som har talat för möjligheten att använda ett enda arbetsspråk. Internationellt är engelska det överlägset mest använda språket i patentansökningarna. Om endast ett språk används blir det lättare att söka patent samtidigt för marknaden i Europa och Förenta staterna. Ur patentsökandens synpunkt är ett språk det fördelaktigaste men det kan leda till att principen också tillämpas på andra sektorer i gemenskapen. Utskottet anser att det bästa alternativet ur Finlands synvinkel är att Europeiska patentverkets arbetsspråk bara är engelska och att ett gemenskapspatent blir gällande utan att patentkraven översätts till gemenskapens övriga officiella språk. Det nästbästa alternativet är enligt utskottet att patentkraven översätts till EU:s alla officiella språk.

Domstolssystemet

Med hänsyn till utskottens kompetens hör den detaljerade behandlingen av domstolssystemet för gemenskapspatent till lagutskottet. Ekonomiutskottet anser likväl att möjligheterna att skapa ett enhetligt rättssystem på gemenskapsnivå bör dryftas för att trygga en enhetlig rättspraxis och förutsägbarheten i patentärenden. Detta behöver inte nödvändigtvis betyda att en särskild domstol inrättas. I fråga om direktivför-

slaget konstaterar utskottet dessutom att det är oklart och bristfälligt till den del som gäller domstolssystemet.

Nationella patentmyndigheter

Finland är i dag på toppnivå då det gäller patentaktiviteten i världen. Finlands ställning bygger delvis på patent- och registerstyrelsens betydande roll i vårt nationella innovationssystem. Patent- och innovationslinjens forskarkår är också i en internationell jämförelse mycket yrkeskunnig inom den finländska industrins klusterområden. För en balanserad och effektiv utveckling av det nya gemenskapspatentsystemet är det av avgörande betydelse att ett ekonomiskt nätverk skapas. Vid prövningen av patentansökningar bör Europeiska patentverket samarbeta med de nationella ämbetsverken, menar utskottet. Då är det möjligt att upprätthålla nationell yrkeskunnighet och kompetens för att bygga ut gemenskapspatentet. Dessutom framhåller utskottet att de nationella ämbetsverkens resurser också i fortsättningen bör garanteras.

Utlåtande

Ekonomiutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att utskottet med ovan framförda anmärkningar omfattar statsrådets ståndpunkt i saken.

Helsingfors den 28 november 2000

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Mari Kiviniemi /cent
medl. Jouni Backman /sd
Mikko Immonen /vänt
Marja-Leena Kemppainen /fkf
Kalervo Kummola /saml
Pekka Kuosmanen /saml

Antti Rantakangas /cent
Ola Rosendahl /sv
Mauri Salo /cent
Juhani Sjöblom /saml
ers. Jari Leppä /cent
Veijo Puhjo /vänt.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var
utskottsrådet Kirsi Pimiä.